

Πέτροι και Παύλοι το Ανάγνωσμα

ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Αφιέρωμα στη Βασιλεύουσα Πόλη της Αμμοχώστου: 50 χρόνια μετά

Η Αμμόχωστος μέσα
από την ιστορία

Η Αμμόχωστος, του
χτες και του σήμερα
μέσα από
φωτογραφίες...

Αμμόχωστος: Η
κοσμοπολίτισσα που
έγινε πόλη «φάντασμα»

Η Αμμόχωστος μέσα
από την ποίηση
Σελ. 7

«Οθέλλος» του
Ουίλλιαμ Σαίξπηρ
και της Αμμοχώστου
Σελ. 10

Η Γιορτή του
Πορτοκαλιού

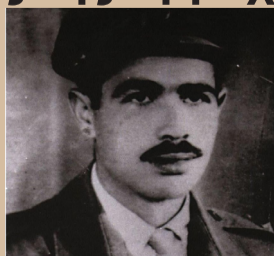

Τα αρχαιολογικά
μνημεία της
Αμμοχώστου

Λύκειο Ελληνίδων
Αμμοχώστου
Σελ. 11

Γρηγόρης Αυξεντίου: Ο
ήρωας της Αμμοχώστου

Σελ. 13

Βομβαρδίζουν οι
Τούρκοι... Πόλεμος
Σελ. 14

Γυμναστικός Σύλλογος
«Ευαγόρας»
Σελ. 12

Δύσκολος ο πόλεμος
Σελ. 15

ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ

Αγαπητοί αναγνώστες,

Σας παρουσιάζουμε το δεύτερο τεύχος της μαθητικής εφημερίδας του Λυκείου Αποστόλων Πέτρου και Παύλου με θέμα την Αμμόχωστο.

Ες γην εναλίαν Κύπρον, ου μ' εθέσπισεν οικείν Απόλλων, όνομα νησιωτικόν Σαλαμίνα θέμενον της εκεί χάριν πάτρας».

Τούτο τον χρησμό έδωσε στον Τεύκρο ο θεός Απόλλων. Τον έστειλε να κτίσει μια άλλη Σαλαμίνα που να του θυμίζει την πατρίδα του.

Κάποιο άσπρο τρεχαντήρι ελληνικό ταξίδεψε με τα λευκά του φτερά στις γαλανές ακρογιαλιές της Κύπρου.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ...

Συντακτική Ομάδα

Παντελή Εύα, Γ34
Γκοσπόντινοβ Ντιγιάν, Γ41
Ευαγγέλου Μαρίνα, Γ41
Σταυρινίδης Μάρκος, Γ41
Αλωνεύτη Μαρίνα, Γ51
Βασιλείου Ζέτα, Γ51
Βλάχου Κατερίνα, Γ51
Κυπριανού Βικτώρια, Γ51
Σαγιέτ Γιούσεφ Ραφαέλλα, Γ51
Φάφαλη Ιωάννα, Γ51
Χειλιμίνδρη Νεφέλη, Γ51
Χριστοδούλου Λήδα, Γ51
Χριστοφή Ελευθερία, Γ51

Υπεύθυνος ιδιοκτήτης

Δημήτρης Παπαμιλιάδου,
Διευθυντής

Υπεύθυνη

έκδοσης - επιμέλεια ύλης

Σούλα Λοΐζου-Αβραάμ

Κι άραξε ο Τεύκρος σε τούτο το ακρογιάλι, διωγμένος απ' τον πατέρα του.

Πρώτος στη χορεία των ηρώων της ελευθερίας ο Ονήσιλος, αυτός που για χρόνια έστελλε τις μέλισσές του για να μας ξυπνήσουν απ' το βαρύ μας λήθαργο. Έρθε ύστερα ο μέγας βασιλιάς, ο Ευαγόρας ο Α' που δόξασε τη Σαλαμίνα κι ήταν περήφανος για τις σχέσεις του με το Κλεινόν Άστυ. Απόγονός του ήταν ο Πνυταγόρας που με τα καράβια του έτρεξε να βοηθήσει τον Μεγαλέξανδρο στην Τύρο.

Όμως, αυτή η νέα πόλη δεν επέπρωτο να ζήσει. Λυσσασμένοι επιδρομείς στα περήφανα άτια τους την λεηλάτησαν κι έσπειραν τον φόβο στους κατοίκους της. Φεύγουν αλλοπαρμένοι. Πάνε λίγο πιο κάτω στην πόλη που οι ακτές της γέμιζαν από άμμο.

Την Αμμόχωστο!

Ο Τούρκος караδοκούσε. Ώσπου, ανήμερα της Παναγιάς τη χάσαμε την πόλη μας.

Χάσαμε το αγκωνάρι της ψυχής μας.

Θα ξανάρθουμε.

Να μας καρτεράς!

Η δημοσιογραφική μας ομάδα αφιερώνει το δεύτερο τεύχος στην Αμμόχωστο του χθες και του σήμερα. 50 χρόνια μετά. Η γνώση αποτελεί θεμέλιο λίθο στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και την προστασία της από τη λήθη της άγνοιας. 50 χρόνια μετά και η Αμμόχωστος ακόμη πονά... η Κύπρος ολόκληρη.

Όλοι οι συντελεστές μαζί και ο καθένας ξεχωριστά καταβάλαμε προσπάθεια και κόπο για να βγει το αποτέλεσμα. Ευχαριστούμε όλους τους συμμαθητές μας που μας βοήθησαν στην υλοποίηση του στόχου μας. Ευχαριστούμε επίσης την υπεύθυνη καθηγήτριά μας, κα Σούλα Αβραάμ για τη συνεχή επίβλεψη και καθοδήγησή μας.

Ελπίζουμε πως μέσα από τις στήλες μας θα σας ταξιδέψουμε στην Αμμόχωστο, έτσι όπως την ψηλαφήσαμε εμείς. Ας αρχίσει η περιδιάβαση στις σελίδες μας.

Καλοτάξιδη Ιουλιόν...

Η συντακτική ομάδα

Η Αμμόχωστος μέσα από την ιστορία

Γράφουν: Κυπριανού Βικτώρια, Χριστοδούλου Λήδα & Χριστοφή Ελευθερία, Γ51

Η Αμμόχωστος βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Κύπρου, και απλώνεται στα παράλια του ομώνυμου κόλπου. Η αρχαία Αμμόχωστος έφερε το όνομα **Σαλαμίνα**, ενώ αργότερα μετονομάστηκε σε **Αρσινόη** και **Κωνσταντία**.

Αναφέρεται με το όνομα αυτό, που σημαίνει κυριολεκτικά «πόλη χωμένη στην άμμο», από τον 4ο αιώνα μ.Χ. Η Αμμόχωστος υπήρξε παγκόσμια γνωστό τουριστικό θέρετρο μεταξύ του 1960 και 1974, λόγω της χρυσής αμμόδους παραλίας της, και αποτελεί πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας της Κύπρου, που το 1974 αριθμούσε άνω των 40.000 κατοίκων.

Ιστορικές περιόδους

Αρχαιότητα

Η Αμμόχωστος είναι μια από τις αρχαιότερες πόλεις της Κύπρου. Πρωτοχτίστηκε κατά τον 3ο αιώνα π.Χ. από τους Πτολεμαίους, και είχε ονομαστεί **Αρσινόη**, προς τιμήν της **Αρσινόης Β' Φιλαδέλφου**, Ελληνίδας βασίλισσας της Αιγύπτου των Ελληνιστικών χρόνων. Στην ουσία όμως, η Αμμόχωστος υπήρξε η διάδοχος της πιο φημισμένης και πιο σημαντικής αρχαίας πόλης της Κύπρου, της **Σαλαμίνας**.

Βυζάντιο

Η πόλη γνώρισε μεγάλη ακμή πολύ αργότερα, στην εποχή του βυζαντινού αυτοκράτορα **Ιουστινιανού**. Για να τιμήσει την πόλη καταγωγής της γυναίκας του, Θεοδώρας, την εμπλούτισε με υποδομές, ενώ οι κάτοικοι, για να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους, την ονόμασαν Νέα Ιουστινιανία. Το 647 μ.Χ., όταν καταστράφηκαν οι γειτονικές πόλεις από τις επιδρομές των Σαρακηνών, οι κάτοικοι των πόλεων αυτών **μετοίκησαν στην Αμμόχωστο**, με αποτέλεσμα ο πληθυσμός της πόλης να αυξηθεί σημαντικά και να γνωρίσει η ίδια η πόλη νέα άνθηση.

Αραβοκρατία

Την περίοδο της κατάληψης των Αγίων Τόπων από τους Άραβες, η Αμμόχωστος υπήρξε καταφύγιο για τους εκδιωγμένους χριστιανούς, με αποτέλεσμα η πόλη να γίνει **σημαντικό θρησκευτικό και εμπορικό κέντρο**.

Φραγκοκρατία

Μεγάλη ανάπτυξη και πρωτοφανή ακμή είχε γνωρίσει η Αμμόχωστος κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας και κυρίως κατά τον 13ο και 14ο αιώνα. Περιτοιχισμένη με ισχυρά τείχη, υπήρξε **το σπουδαιότερο λιμάνι της Ανατολικής Μεσογείου** και μία από τις πιο πλούσιες πόλεις της. Παροικίες πολλών εμπόρων κατοικούσαν στην πόλη που είχε εξελιχθεί σε ιδιαίτερα σπουδαίο σταθμό εμπορίου μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Πρώτος κατέλαβε την πόλη ο **Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος**, ενώ αμέσως μετά από αυτόν ο **Γάλλος Λουζινιάν**, που στην Αμμόχωστο στέφτηκε και βασιλιάς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ. Η πόλη κατελήφθη εν συνεχεία από τους Γενουάτες και **τελικά από τους Ενετούς το 1489**.

Οθωμανοί και Άγγλοι

Η Αμμόχωστος πέρασε στην κυριαρχία των Οθωμανών το 1570, μετά από πολιορκία 11 μηνών και μετέπειτα συνθηκολόγηση. Ωστόσο, οι Τούρκοι παραβίασαν τις συνθήκες, κατέσφαξαν τον πληθυσμό και λεηλάτησαν την πόλη.

Θεωρείται πως με αφορμή τις τουρκικές θηριωδίες στην Κύπρο, **κηρύχθηκε η «Ιερά Συμμαχία» επί του πάπα της Ρώμης, Πίου Ε΄**, που με αποκορύφωμα τη **Ναυμαχία της Ναυπάκτου** και την καταστροφή του Τουρκικού Στόλου το 1571, σταμάτησε ουσιαστικά την Οθωμανική κυριαρχία στη Μεσόγειο.

Η πόλη άρχισε να αναπτύσσεται ξανά μετά την κατάληψη της Κύπρου από τους Άγγλους το 1878, οι οποίοι βελτίωσαν και επέκτειναν το λιμάνι της πόλης και την ένωσαν σιδηροδρομικά με την πρωτεύουσα, Λευκωσία. Η Αμμόχωστος **μετά την ανεξαρτησία το 1960**, έγινε σημαντικό πολιτιστικό και τουριστικό θέρετρο μέχρι το 1974.

Η Αμμόχωστος, του χτες και του σήμερα μέσα από φωτογραφίες...

Γράφει: Βασιλείου Ζέτα, Γ51

Αδιάφυστος μάρτυρας της ακμάζουσας εποχής της Αμμοχώστου και της απαράδεκτης κατάστασης που επικρατεί σήμερα, στην εντός και εκτός των τειχών ιστορική πόλη, αποδεικνύεται ο φωτογραφικός φακός.

Η περιφραγμένη πλέον περιοχή της Αμμοχώστου αρχίζει από το οδόφραγμα της Δερύνειας και καταλήγει μέχρι το μικρό ακρωτήριο της Γλώσσας. Το Βαρώσι κατά το πρώτο ήμισυ του 20ού αιώνα ήταν μια μικρή κωμόπολη. Οι κάτοικοι του ήταν κηπουροί, αγγειοπλάστες, μικροτεχνίτες, εργάτες και πολύ λίγοι επιστήμονες ή κάποιου μορφωτικού επιπέδου.

Η ανάπτυξη της Αμμοχώστου στον οικονομικό, τουριστικό και πνευματικό τομέα συνέβηκε μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και κυρίως ύστερα από τον απελευθερωτικό αγώνα του 1955 - 1959 και την ανακήρυξη της Κύπρου σε Ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία, τον Αύγουστο του 1960.

Από τότε και μέχρι το 1974 ακολούθησε χρυσή περίοδος για την Αμμόχωστο. Το άλλοτε μικρό Βαρώσι του 1960 μετατράπηκε σε μια όμορφη πόλη με 45 χιλιάδες κατοίκους και μάλιστα πρώτη στην τουριστική βιομηχανία.

Πριν από την εισβολή αναέρθηκαν σε όλη την Αμμόχωστο νέες κατοικίες, νέα δημόσια κτήρια εκπαιδευτήρια, νέα ξενοδοχεία και νέα μεγάλα γραφεία, ενώ το λιμάνι της κατείχε το 75% των εισαγωγών και εξαγωγών της Κύπρου.

Στην Αμμόχωστο υπήρχαν όπως και στην Κωνσταντινούπολη τριακόσιες εξήντα πέντε εκκλησίες, που λειτουργούσε μια κάθε μέρα. Περίφημος ναός που διασώζεται μέχρι σήμερα είναι ο καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου, ο οποίος πλέον λειτουργεί ως τζαμί.

Τα περισσότερα από τα εμπορικά καταστήματα βρίσκονταν γύρω από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Στα δρομάκια της αγοράς υπήρχαν κουρεία, ραφεία, αργυροχοεία, χρυσοχοεία, σιδηρουργία, παπουτσάδικα, παπλωματάδικα, ...συνέχεια σελ. 5

Η Αμμόχωστος, του χτες και του σήμερα μέσα από φωτογραφίες...

χαλκωματάδικα, και τενεκετζίδικα. Στην πορεία του χρόνου η οδός Ερμού κυριάρχησε και κατέκτησε τη θέση του εμπορικού και οικονομικού κέντρου της Αμμοχώστου.

σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του πολιτιστικού πνεύματος των κατοίκων.

Η ηρεμία και η ζωή της πόλης, όμως διαταράχτηκαν όταν απέτυχαν οι διαπραγματεύσεις στη Γενεύη το πρωί της 14ης Αυγούστου το 1974. Μέσα σε δύο μέρες τα τρία τέταρτα της επαρχίας Αμμοχώστου ήταν υπό κατάληψη. Όλα όσα έσφουζαν από ζωή στην τότε Αμμόχωστο έχουν ερμητικά κλειστεί με συρματοπλέγματα από εκείνο τον Αύγουστο του 74'.

Η επιστροφή της πόλης στους νόμιμους κατοίκους αποτελεί μια δικοινοτική συμφωνία η οποία χρονολογείται από το 1979 ενώ παράλληλα, παραμένει διαχρονική επιδίωξη της διεθνούς κοινότητας μέσω υιοθέτησης ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Την πνευματική ζωή της πόλης είχαν αναλάβει το Λύκειο Ελληνίδων, τα Ελληνικά Γυμνάσια, η Βιβλιοθήκη του Δημητρίου Μαραγκού, η Δημοτική Πινακοθήκη και ο Επιστημονικός και Φιλολογικός Σύλλογος Αμμοχώστου που ίδρυσε το 1960 ο Δρ Κυριάκος Χατζηγιάννου.

Τα πιο σημαντικά κινηματοθέατρα της περιοχής αποτελούσαν το Ηραϊόν και του Χατζηχαμπή, τα οποία λειτουργούσαν μέχρι την τουρκική εισβολή. Βρίσκονταν στο κέντρο της πόλης και σε αυτά διοργανώνονταν διάφορες εκδηλώσεις που διαδραμάτισαν

Αμμόχωστος: Η κοσμοπολίτισσα που έγινε πόλη «φάντασμα»

Γράφουν: Κυπριανού Βικτώρια, Χριστοδούλου Λήδα & Χριστοφή Ελευθερία, Γ51

Η πόλη ερημώθηκε όταν ο ντόπιος πληθυσμός αναγκάστηκε σε φυγή κατά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, το 1974. Έκτοτε, το μεγαλύτερο μέρος της πόλης παραμένει κλειστό και εγκαταλελειμμένο, με τον κατοχικό στρατό να μην επιτρέπει την επιστροφή των νόμιμων κατοίκων του, παρά τα σχετικά ψηφίσματα και τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών.

Η Αμμόχωστος μπήκε στο στόχαστρο των Τούρκων κατά τη δεύτερη φάση της εισβολής. Η πρώτη φάση σημειώθηκε στις **20 Ιουλίου του 1974**, όταν περισσότεροι από 40.000 Τούρκοι στρατιώτες, υπό την υποστήριξη της τουρκικής αεροπορίας και του ναυτικού, εισέβαλαν στις βόρειες ακτές της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η επέλαση των Τούρκων είχε ως αποτέλεσμα πάνω από **4.000 νεκρούς και 1.619 αγνοούμενους** ενώ περισσότεροι από 200.000 κάτοικοι **εκδιώχθηκαν από τα σπίτια τους** και έγιναν πρόσφυγες μέσα στην ίδια τους την πατρίδα.

Μετά την κατάληψή της λεηλατήθηκε, σφραγίστηκε και μέχρι σήμερα η πρόσβαση είναι απαγορευμένη.

Τον χαρακτηρισμό «πόλη-φάντασμα» έδωσε ο Σουηδός δημοσιογράφος Jan-Olof Bengtson, ο οποίος επισκέφθηκε το λιμάνι της Αμμοχώστου το 1977 και αγναντεύοντας τη σφραγισμένη πόλη,

έγραψε:

«Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος γέμισε ρωγμές και στα πεζοδρόμια βλάστησαν θάμνοι. Σήμερα, τα τραπεζάκια όπου σερβιριζόταν το πρόγευμα είναι εκεί, η μπουγάδα απλωμένη στα σχοινιά και οι ηλεκτρικοί λαμπτήρες αναμμένοι. Είναι μια πόλη-φάντασμα».

Από τότε, το αίτημα για την επιστροφή

της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους της παραμένει ένα από τα κεντρικά ζητήματα της Κύπρου, το οποίο αρνείται να πραγματοποιηθεί η τουρκική πλευρά, παρά τις σχετικές αποφάσεις του ΟΗΕ. Την εικόνα της πόλης συνθέτουν μέχρι σήμερα άδαιοι δρόμοι, εκκωφαντική ησυχία, παγωμένα στιγμιότυπα από ζωές και σκιές αντί ανθρώπων...

Η Αμμόχωστος μέσα από την ποίηση

Γράφει: Σαγιέτ Γιούσεφ Ραφαέλλα, Γ51

Για την έρημη πόλη μες στο συρματόπλεγμα, για την Αμμόχωστο της καρδιάς μας οι ποιητές γράφουν:

Μια πόλη μέσ' στο συρματόπλεγμα,
τα χέρια της ματώνουν
και ποιος να της γιατρέψει
τις πληγές;
Ποιος να στεγνώσει τις ροές
των δακρύων;
Ποιος άραγε θα σταματήσει το κακό;
ΚΛΑΙΡΗ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Την δική μου Πόλη δεν την ξέρει κανείς.
Βαρώσι μου, Αμμόχωστος, ολάνθιστε καημέ μου,
Βαρώσι μου, Αμμόχωστος και φως των ομματιών μου,
στον ύπνο μου έρχεσαι συχνά, πικρό παράπονο μου.
ΑΝΤΡΕΑΣ ΑΝΤΡΕΟΥ

Στο αρχαίο θέατρο της Σαλαμίνας
η παράσταση
αναβάλλεται επ' αόριστον.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΑΛΑΝΟΥ

Αμμόχωστος
Τι να πεις για μια πόλη
που μόνο λύκοι
τις νύχτες ουρλιάζουν,
για μια έρημη πόλη
πού σε απρόσμενο θέρος
το βλέμμα σταμάτησε.
Μαύρο Ιούλη τραγουδά
και Απίλα Αύγουστο μήνα βρυχάται.
ΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Δεν ονειρεύεται την Αμμόχωστο στο συρματόπλεγμα
δεν ονειρεύεται το αρχαίο θέατρο στη Σαλαμίνα
το επαρχιακό δικαστήριο που ανεβαίνει
με δεκανίκια τα σκαλοπάτια του –
απενίξει τα βενετικά τείχη
χωρίς να ονειρεύεται τίποτε
ΛΕΥΚΙΟΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

Αμμόχωστος
Για να σε λησμονήσω
ξαπλώνω στην άμμο σου
και μαζεύω φωτόνια
Ύστερα τα αλείβω
με ευλάβεια στο δέρμα μου
Μα δε σε λησμονώ
ΑΓΓΕΛΑ ΚΑΪΜΑΚΛΙΩΤΗ

Αμμόχωστος
Θαλασσινός ο κόρφος σου κι ανθοί στις αμασχάλες
κι ολόδροση πώς μύριζες στις πρώτες τις ψιχάλες.
Πόλη που παίζαμε παιδιά μες την πλατιά ποδιά σου,
με ψάρια και λεμονανθούς χαμήλωσ' τη ματιά σου
Και μεις πουλιά που διώξαν μας τον Αύγουστο οι εχθροί σου,
να ξέρεις θα γυρίσουμε πιστοί στην άνοιξή σου.
ΝΙΚΗ ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ

Μέσα στον ύπνο μου τρομάζω
το ευαγγέλιο της μοίρας που διαβάζω
βουβό της καμπάνας το κύππημα,
πόλη του Ευαγόρα φάντασμα.
ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΜΑΚΡΙΔΟΥ

Κι όταν το ποδοβολητό των βαρβάρων
έφτασε στη Σαλαμίνα
φρύαξε ο Ονήσιλος.
Άλλο δεν άντεξε.
Άρπαξε το καύκαλό του
και το θρυμμάτισε απάνω στο κεφάλι μου.
Κ' έγυρα νεκρός.
Άδοξος, άθλιος,
καταραμένος απ' τον Ονήσιλο.
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Αμμόχωστος! Αρσινόη! Σαλαμίνα! Αλάσια!
Σαν στάχυ μέστωσα και γέρνω στου Νότου την άλλη μου πατρίδα
Με κόκκους ποτισμένους απ' το δάκρυ και την έγνοια σου
Μέσα εκεί ερμητικά κλεισμένους φυλάω τους θησαυρούς σου
Ημερολόγια και χάρτες απ' τις μέρες της Αγάπης που κοιμήθηκε
ΕΛΕΝΗ ΑΡΤΕΜΙΟΥ - ΦΩΤΙΑΔΟΥ

ΜΗΠΩΣ μιας πόλης όνομα η Αμμόχωστο είναι ψεύτικη;
Τεχνητό χώρισμα χώρου και γη της ουτοπίας;
Χρόνος από άμμο φιλοδουλεμένη
καθώς κοιπάζεις τους λευκούς μαστούς;
Ποιος θα 'λεγε το αντίθετο;
-Λησμόνησες τους πρόσφυγες
που στέκονται αντικρύ της και τη χαιρετάν.
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

Ένα μέρος της πόλης
Μια λωρίδα χρυσή αμμουδιά
Καταπράσινα περιβόλια
Να κρέμονται
Από έναν θαλασσή ουρανό
Τα κάτω άκρα άνω
Φυτεμένα σε συντρίμια
ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ

Η Γιορτή του Πορτοκαλιού

Γράφει: Σταυρινίδης Μάρκος, Γ41

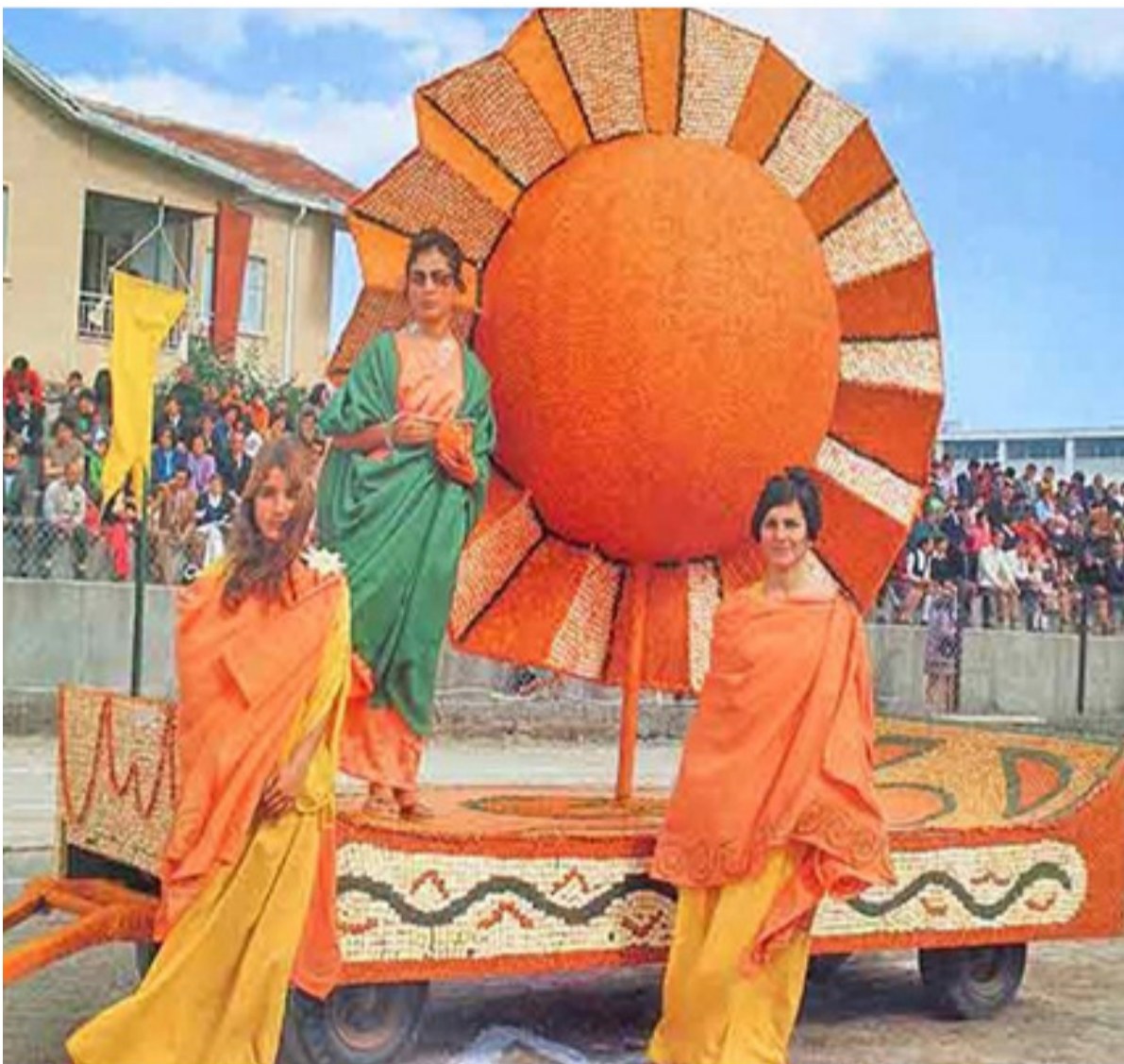
Η γιορτή του Πορτοκαλιού διεξαγόταν στην πόλη της Αμμοχώστου και ήταν το πιο γνωστό πανηγύρι χαράς για μικρούς και μεγάλους.

Η Αμμόχωστος φημιζόταν για τα πορτοκάλιά της, αφού γύρω από την πόλη απλώνονταν μεγάλα περιβόλια, πλούσια σε εσπεριδοειδή. Η γιορτή της πορτοκαλιάς πρωτοδιοργανώθηκε στις 15 Ιανουαρίου 1935, από τον εμπνευστή της Ανδρέα Πανάρετο. Η γιορτή είχε διακοπεί κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, αλλά με τη λήξη του είχε καθιερωθεί να γίνεται κάθε Απρίλιο. Η Αμμόχωστος ήταν στις δόξες της. Ουσιαστικά, άλλαζε ολοκληρωτικά όψη. Δημόσιοι χώροι στολίζονταν με πορτοκάλια, ενώ στην είσοδο της Αμμοχώστου, δέσποζε η επιγραφή «ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΟΥ». Η γιορτή κατέστη ετήσιο γεγονός στη ζωή της Αμμοχώστου συγκεντρώνοντας επισκέπτες από όλη την Κύπρο.

Κάθε Απρίλης ήταν η περίοδος που υπήρχαν πολλά πορτοκάλια, έτσι η γιορτή αυτή πραγματοποιείτο εκείνη την περίοδο, η οποία διαρκούσε τέσσερις μέρες. Ταυτόχρονα, ολόκληρη η πόλη δέσποζε με γιορτινή ατμόσφαιρα, στολισμένη παντού με αληθινά ή και ψεύτικα πορτοκάλια και πορτοκαλιές σημαίες. Διεξάγονταν διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, όπως καλλιστεία όπου και αναδεικνυόταν η Βασίλισσα Πορτοκαλιά, γίνονταν παρελάσεις αρμάτων από πορτοκάλια και χοροί σε διάφορα ξενοδοχεία όπου χιλιάδες ντόπιοι και ξένοι παρακολουθούσαν με χαρά τη γιορτή του πορτοκαλιού.

Η γιορτή του πορτοκαλιού ήταν μια μεγαλοπρεπής γιορτή, που επίκεντρο των εορτασμών ήταν ο Δημόσιος Κήπος, στα προπύλαια του Ελληνικού Γυμνασίου. Ο κήπος με τα σιντριβάνια του ντυμένος και στολισμένος με πορτοκάλια, ενώ πιο δίπλα στο στάδιο ΓΣΕ, κοσμοσυρροή κόσμου για να παρακολουθήσει την παρέλαση των αρμάτων.

Οι εορτασμοί στην Αμμόχωστο περιελάμβαναν παρελάσεις αρμάτων και αυτοκινήτων στολισμένων με πορτοκάλια, χορών, παρελάσεις μαθητών, απαγγελίες από λαϊκούς ποιητές, καθώς και αθλητικές συναντήσεις. Η πρώτη γιορτή άρχισε με μνημόσυνο των πρωτοπόρων στην καλλιέργεια των εσπεριδοειδών, Ευαγγέλη Λοΐζου, Χατζηπέτρου Παπαγεωργίου, και ακολούθησε μαθητική παρέλαση και πλήθος εκδηλώσεων, που προσείλκυσαν πολύ κόσμο και από άλλες πόλεις και χωριά. Πολλοί ξένοι έφθαναν με ειδικά δρομολόγια του Κυπριακού Σιδηρόδρομου, η γιορτή διαρκούσε τέσσερις μέρες, η πόλη ολόκληρη έπαιρνε γιορταστική όψη, ενώ κορίτσια της πόλης διαμοίραζαν πορτοκάλια, τα μήλα των Εσπερίδων, στον κόσμο.

Η γιορτή είχε και εμπορική διάσταση και στη διοργάνωσή της συνέβαλλαν όλοι οι παράγοντες και οργανώσεις της πόλης, εφόσον η γιορταστική προβολή του παραδοσιακού αυτού προϊόντος είχε και οικονομικά οφέλη. Χαρακτηριστικό της σημασίας και της μοναδικότητας της γιορτής είναι το γεγονός ότι το 1974 για τη διοργάνωση

συγκροτήθηκαν 7 επιτροπές υπό την προεδρία του Δημάρχου, με τη συμμετοχή 150 πολιτών. Συμμετείχαν τα σχολεία και η νεολαία της πόλης με φιλαρμονικές.

Νεαρές κοπέλες πρόσφεραν στον κόσμο τον γλυκό καρπό των περιβολιών.

Τα αρχαιολογικά μνημεία της Αμμοχώστου

Γράφει: Αλωνεύτη Μαρίνα, Γ51

Τα αρχαιολογικά μνημεία της Αμμοχώστου κατέχουν σημαντική και πολιτιστική αξία γιατί μαρτυρούν την πλούσια ιστορία και τον πολιτισμό της. Οι αρχαιολογικοί χώροι, οι ναοί, τα κάστρα και άλλα μνημεία αναδεικνύουν την ποικιλία των

πολιτιστικών επιρροών που έχουν διασχίσει την περιοχή. Αυτά τα μνημεία λειτουργούν ως εκπαιδευτικά εργαλεία που επιτρέπουν στους επισκέπτες να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τον πολιτισμό και την ιστορία της περιοχής.

Το Βενετικό παλάτι

Το Βενετικό παλάτι βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της πόλης, στη δυτική της πλευρά απέναντι από τον καθεδρικό ναό του Αγίου Νικολάου. Ήταν ήδη ερειπωμένο κατά τα τέλη του 19ου αιώνα. Τελευταία διέμενε σ' αυτό από το 1473 η Αικατερίνη Κορνάρο που το παρέδωσε στους Βενετούς το 1476. Το 1571 ο τελευταίος Βενετός κυβερνήτης της Αμμοχώστου, αφού αντιστάθηκε για 72 ημέρες στους Τούρκους, παραδόθηκε και θανατώθηκε. Το παλάτι υπέστη πολλές ζημιές από τους κανονιοβολισμούς των Τούρκων, που δεν πρέπει να τις αποκατέστησαν παρ' όλο που κατοικούσαν σε τμήμα του παλατιού.

απλά μια πόλη της Κύπρου. Σύμφωνα με το έργο, ο Οθέλλος ήταν Ενετός διοικητής της Αμμόχωστου.

Η γοτθική εκκλησία του Αγίου Νικολάου

Η γοτθική εκκλησία του Αγίου Νικολάου άρχισε να κτίζεται το 1308 με δωρεά 70.000 βυζαντινών από το Λατίνο επίσκοπο Γκυ Ντ Ιμπτελέν. Το 1311 ο Λατίνος επίσκοπος Βαλδουίνος Lambert ξανάρχισε με πολύ ζήλο την ανοικοδόμηση του καθεδρικού ναού, αλλά δεν είναι βέβαιο αν ευτύχησε να τον δει ολοκληρωμένο.

Ο Άγιος Γεώργιος των Ελλήνων

Ο Άγιος Γεώργιος των Ελλήνων αποτελούσε τον καθεδρικό ναό των ορθόδοξων Κυπρίων στα χρόνια της ύστερης φραγκοκρατίας και την εποχή της ενετοκρατίας στην Αμμόχωστο. Πιστεύεται ότι

περατώθηκε μετά το 1360 και είναι σπάνιο δείγμα φραγκοβυζαντινού ρυθμού, που ενσωματώνει πληθώρα στοιχείων του γοτθικού ρυθμού -τον οποίο εισήγαγαν οι Φράγκοι στην Κύπρο- αλλά γενικά διατηρεί τη μορφή και τη δομή ορθόδοξου βυζαντινού ναού. Υπέστη μεγάλες ζημιές κατά την πολιορκία της Αμμοχώστου από τους Οθωμανούς το 1571 και έκτοτε εγκαταλήφθηκε.

Το θέατρο Σόλων

Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι η πόλη των Σόλων κτίστηκε καθ' υπόδειξη του Σόλωνα, προς τιμή του οποίου δόθηκε στην πόλη το όνομά της. Οι Σόλοι υπήρξαν ένα από τα αρχαία βασίλεια της Κύπρου και το 498 π. Χ. έλαβε μέρος στην εξέγερση εναντίον των Περσών ενώ αργότερα έστειλε βοήθεια στον Μέγα Αλέξανδρο κατά τις εκστρατείες του στην

Ανατολή. Η έκταση της αρχαίας πόλης των Σόλων έχει υπολογιστεί αλλά εκτός από το Θέατρο, δεν έχουν αποκαλυφθεί άλλα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα.

Το κάστρο της Αμμοχώστου ή ο Πύργος του Οθέλλου

Είναι άγνωστο πότε χτίστηκε για πρώτη φορά. Ο πύργος του Οθέλλου αποτελεί τμήμα των οχυρώσεων του κάστρου της Αμμοχώστου. Είναι τετράγωνο κτίσμα με τέσσερις πύργους στις γωνίες του και ξεχωριστή τάφρο από το υπόλοιπο κάστρο. Η ονομασία του οφείλεται στο θεατρικό έργο του Σαίξπηρ, Οθέλλος, που πιστεύεται ότι διαδραματίζεται εκεί, παρόλο που ο ίδιος ο συγγραφέας αναφέρει

Σαλαμίνα

Η Σαλαμίνα υπήρξε πρωτεύουσα της Κύπρου για χίλια περίπου χρόνια και σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε από τον Τεύκρο, γιό του Τελαμώνα, βασιλιά του νησιού της Σαλαμίνας και αδελφού του Αίαντα, ο οποίος κατέφθασε στην Κύπρο μαζί με άλλους Έλληνες με το τέλος του Τρωικού πολέμου. Από το 1957 μέχρι το 1967 το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου, ανέσκαψε διεξοδικά τη νεκρόπολη της Σαλαμίνας η οποία βρίσκεται μεταξύ της πόλης της Σαλαμίνας και της κοντινής Έγκωμης, η οποία είναι σημαντική θέση της Ύστερης Έποχής του Χαλκού.

Τα τείχη

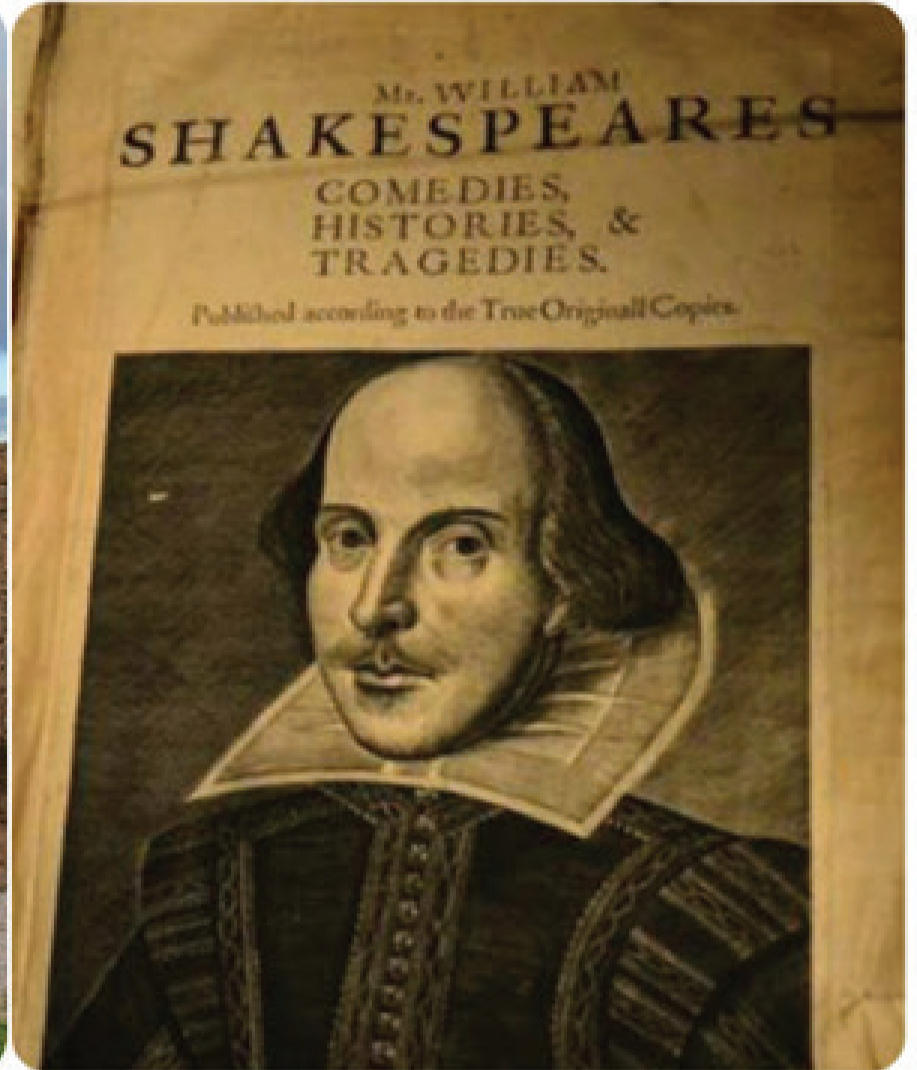

Τα τείχη της πόλης χτίστηκαν από τους Λουζινιανούς και τελειοποιήθηκαν από τους Ενετούς. Έχουν δύο πύλες, την πύλη ξηράς και την πύλη θάλασσας. Κατά την Οθωμανική εισβολή του 1571, τα τείχη άντεξαν έντεκα μήνες πολιορκίας.

«Οθέλλος» του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ και της Αμμοχώστου

Γράφει: Γκοσπόντινοβ Ντιγιάν, Γ41

Το φρούριο είναι γνωστό στα νεότερα χρόνια ως Πύργος του Οθέλλου, λόγω της τραγωδίας «Οθέλλος» του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. Ο Σαίξπηρ δεν αναφέρει ονομαστικά την Αμμόχωστο ως τον χώρο της τραγωδίας του που την τοποθετεί «σε ένα λιμάνι στην Κύπρο». **Δεδομένου όμως ότι κατά την περίοδο της Βενετοκρατίας, οπότε τοποθετείται χρονικά το έργο, η Αμμόχωστος ήταν το κύριο λιμάνι της Κύπρου και ιδιαίτερα σημαντικός χώρος για τους Βενετούς, δικαιολογημένα θεωρήθηκε ότι ο μεγάλος δραματουργός θα είχε υπόψη την Αμμόχωστο.**

Ωστόσο και στην περίπτωση αυτή, η τραγωδία θα έπρεπε λογικά να τοποθετείτο στο Βενετικό ανάκτορο στο κέντρο της μεσαιωνικής Αμμοχώστου, απέναντι από τον καθεδρικό ναό του Αγίου Νικολάου, και όχι σε ένα στρατιωτικό χώρο.

Πάντως φαίνεται ότι ο Σαίξπηρ είχε ως πρότυπο για το συγκεκριμένο του έργο ένα Βενετό αξιωματούχο που είχε υπηρετήσει στην Κύπρο το 1506-1508, τον Κριστόφορο Μόρο. Η ονομασία Πύργος του Οθέλλου καθιερώθηκε για το φρούριο της Αμμοχώστου, που ήταν γνωστό κατά τις εποχές της λειτουργίας του ως η ακρόπολη της πόλης. Το οχυρό φαίνεται να είχε πρωτοκτιστεί τον 11ο αιώνα από τους Βυζαντινούς. Δεν σώζονται όμως ίχνη από το αρχικό εκείνο κτίσμα, εφόσον ξανακτίστηκε αργότερα, ισχυρότερο, από τους Λουζινιανούς. Ακόμη πιο ύστερα ενισχύθηκε σημαντικά από τους Βενετούς και πήρε τη μορφή στην οποία

σώζεται σήμερα, αν και σήμερα δεν σώζεται ο επάνω όροφός του.

Το φρούριο των Λουζινιανών ήταν διώροφο ορθογώνιο οικοδόμημα με μεγάλη εσωτερική αυλή, ενισχυμένο από τέσσερις τετράγωνους πύργους στις ισάριθμες γωνίες του. Οι Βενετοί αργότερα επεξέτειναν το φρούριο προς τα ανατολικά, την πλευρά της θάλασσας, και προς τα νότια, την πλευρά προς το λιμάνι και την πόλη. Έκτισαν ημικυκλικούς αντί τετράγωνους πύργους-προμαχώνες με κυριότερο, μεγαλύτερο και ισχυρότερο τον προμαχώνα Σανμικέλε στο βόρειο άκρο της ανατολικής πτέρυγας του φρουρίου. Ο προμαχώνας αυτός δέσποζε της εισόδου του λιμανιού της Αμμοχώστου, την οποία και έλεγχε. Από τον προμαχώνα αυτό εκτεινόταν προς τα ανατολικά ο βραχίονας της εισόδου του λιμανιού. Ο όροφος του φρουρίου κατεδαφίστηκε το 1492 από τον τότε Βενετό διοικητή Νικόλο Φοσκαρίνι, του οποίου το όνομα βρίσκεται, μαζί με το λιοντάρι-σύμβολο της Δημοκρατίας της Βενετίας, σε μαρμάρινη πλάκα εντοιχισμένη πάνω από τη νεότερη και σημερινή είσοδο του φρουρίου. Επί Λουζινιανών η είσοδος βρισκόταν στη δυτική πτέρυγα του φρουρίου, αλλά κλείστηκε από τον Φοσκαρίνι που άνοιξε άλλη είσοδο στο ανατολικό άκρο της νότιας πτέρυγας, στη ρίζα του ημικυκλικού πύργου. Προφανώς με τη δημιουργία νέας εισόδου επιδιωκόταν η αμεσότερη επικοινωνία με τα ανατολικά παράκτια τείχη της πόλης αλλά και το λιμάνι. Εξάλλου η πύλη της πόλης που άνοιγε στο λιμάνι, η ονομαζόμενη Πύλη της Θάλασσας,

βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από την είσοδο του φρουρίου και νοτιότερά της.

Το φρούριο, όπως και εκείνα της Κερύνειας και των άλλων παραθαλάσσιων πόλεων, περιβαλλόταν από τάφρο που γέμιζε από θαλασσινό νερό, ενώ η ανατολική του πλευρά «ακουμπούσε» στα νερά του λιμανιού. Από την πλευρά αυτή εκτεινόταν και χοντρή αλυσίδα που όταν τεντωνόταν έκλεινε την είσοδο του λιμανιού.

Σήμερα σε καλύτερη κατάσταση σώζεται η μεγάλη μακρόστενη αίθουσα που καταλαμβάνει τη βόρεια πλευρά του φρουρίου και είναι κτίσμα του 14ου αιώνα. Οι αίθουσες που αποτελούσαν τη δυτική πτέρυγα είναι μισοερειπωμένες, ενώ ό,τι σώζεται από τη νότια πτέρυγα είναι μία μεγάλη στοά. Από στοά αποτελείται και η είσοδος στο φρούριο, η οποία οδηγεί στην εσωτερική αυλή.

Το φρούριο της Αμμοχώστου υπήρξε, φυσικά, στενότατα συνδεδεμένο με τα στρατιωτικοπολιτικά γεγονότα που βίωσε η πόλη. Από το 1373 η πόλη και το φρούριό της είχαν καταληφθεί από τους Γενουάτες και κρατήθηκαν για ένα σχεδόν αιώνα, έως ότου και την πόλη και το φρούριο ανακατέλαβε ο βασιλιάς Ιάκωβος Β΄ (1460-1474). Η ονομασία Πύργος του Οθέλλου έχει πλέον καθιερωθεί, παρά το ότι δεν πρόκειται για πύργο αλλά για φρούριο.

Λύκειο Ελληνίδων Αμμοχώστου

✎ Γράφουν: Βλάχου Κατερίνα, Φάφαλη Ιωάννα & Χειλιμίνδρη Νεφέλη, Γ51

Το Λύκειο Ελληνίδων Αμμοχώστου (ΛΕΑ) ιδρύθηκε στις 30 Ιανουαρίου το 1930, από την Μαρία Π. Ιωάννου η οποία ήταν δασκάλα και πρόεδρος του Λυκείου μέχρι τον θάνατό της. Λειτουργήσε ως το πρώτο γυναικείο σωματείο της Κύπρου. Στόχευε στην καλλιτεχνική, πνευματική, κοινωνική, πολιτιστική και εθνική ανάπτυξη των γυναικών ακολουθώντας το πρότυπο του Λυκείου Ελληνίδων Αθηνών, που ιδρύθηκε από την Καλλιρόη Παρέν.

Λειτουργήσε ως πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο, διοργανώνοντας εκδηλώσεις όπως χορωδίες, θέατρο, χορούς, εκθέσεις ζωγραφικής και χειροτεχνίας. Συνακόλουθα, διοργάνωνε εξορμήσεις και δημιούργησε το Κυριακάτικο Σχολείο και την Παιδική Εξοχή. Στο Κυριακάτικο Σχολείο μαζεύονταν τις Κυριακές φτωχά κορίτσια που δεν μπορούσαν να πάνε σχολείο, για να μάθουν αριθμητική, γραφή και ανάγνωση. Στην Παιδική Εξοχή, η οποία δημιουργήθηκε το 1932, φιλοξενούνταν άπορα παιδιά. Η Παιδική Εξοχή λειτουργεί μέχρι και σήμερα. Το Λύκειο ήταν πάντα παρόν στους εθνικούς αγώνες, καθώς η συμμετοχή μελών του Λυκείου ήταν σημαντική την περίοδο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ.

Το Λύκειο απέκτησε τις δικές του εγκαταστάσεις το 1964. Στο Λύκειο γίνονταν όλες οι εθνικές, πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις της πόλης. Το 1970 απεβίωσε η Μαρία Ιωάννου και ανέλαβε η Μαρίτσα Πετρίδου, μέχρι την τουρκική εισβολή του 1974. Στις 20 Ιουλίου του 1974, μετά το πρώτο στάδιο της εισβολής δημιουργήθηκε η Συντονιστική Επιτροπή Γυναικείων Σωματείων, η οποία βοήθησε παραχωρώντας ρούχα, παπούτσια και τρόφιμα. Στις 14 Αυγούστου 1974, οι Αμμοχωστιανοί εγκατέλειψαν τον τόπο τους.

Στις αρχές του 1975, με πρόεδρο την Μαρίτσα Πετρίδου έγινε παράκληση στον Σύνδεσμο Κυριών Λεμεσού να επιτραπεί στις Αμμοχωστιανές να συναντώνται στην Παιδική του Στέγη. Έτσι ξαναστήθηκε το Λύκειο.

Μετά την προσφυγιά ιδρύθηκαν τρία ωδεία, ένα στη Λεμεσό, ένα στη Λάρνακα και ένα στο Παραλίμνι, τα δύο από αυτά λειτουργούν μέχρι και σήμερα. Το 1987, όταν ήταν πρόεδρος η Κλαίρη Αγγελίδου, το Λύκειο Ελληνίδων Αμμοχώστου βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για τη προσφορά του και κυρίως για το έργο του μετά την εισβολή του 1974.

Σήμερα, πρόεδρος του Λυκείου Ελληνίδων Αμμοχώστου είναι η Τασούλα Χατζηττοφή. Στόχος του είναι να δοθεί νέα πνοή και νέος δυναμισμός στο σωματείο, που έγραψε ιστορία προσφοράς στις πολιτιστικές και αγωνιστικές δράσεις της Αμμοχώστου όπως και σε όλη την Κύπρο.

Στις 4 Αυγούστου 2022 πραγματοποιήθηκε συνάντηση για την Αμμόχωστο, μεταξύ αντιπροσωπείας του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αμμοχώστου. Στη συνάντηση συζητήθηκε η εξασφάλιση συνεργασίας μεταξύ των δύο οργανισμών για την καλύτερη προβολή της Αμμοχώστου, του έργου και της αποστολής του Λυκείου Ελληνίδων Αμμοχώστου.

Γυμναστικός Σύλλογος «Ευαγόρας»

✎ Γράφουν: Βασιλείου Ζέτα, Γ51 & Σαγιέτ Γιούσεφ Ραφαέλλα, Γ51

Ο Γυμναστικός Σύλλογος «Ευαγόρας» στην Αμμόχωστο έχει μια απίστευτη ιστορία. Όλα ξεκίνησαν με όνειρο και στόχο να καλωσορίσουν αθλητές για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους.

Στις 5 Αυγούστου του 1899, έγινε η σύσκεψη φιλάθλων της Αμμοχώστου και είχαν πάρει την απόφαση να δημιουργήσουν το πρώτο γυμναστήριο στην πόλη της Αμμοχώστου. Η απόφαση αυτή υλοποιήθηκε σε χώρο που παραχώρησε δωρεάν ο δάσκαλος Ευάγγελος Μαντζούρας.

Στις 23 Φεβρουαρίου του 1903, σε νέα συγκέντρωση των φιλάθλων Αμμοχώστου ιδρύθηκε και ο πρώτος Γυμναστικός Σύλλογος στην πόλη, ο οποίος ονομάστηκε Σύλλογος Φιλάθλων «Ο Ευαγόρας», από το όνομα του σπουδαίου βασιλιά της Σαλαμίνας Ευαγόρα του Α΄, και έτσι πραγματοποιήσαν το όνειρό τους.

Τον ίδιο χρόνο προκηρύχθηκαν και οι πρώτοι Επαρχιακοί Αγώνες για την πόλη της Αμμοχώστου που διεξήχθησαν στον χώρο όπου αργότερα κτίστηκε το «Μαντζούρειο Νηπιαγωγείο». Μετά, το 1918 εκλέγηκε νέο συμβούλιο με βασικά στελέχη τους αείμνηστους Αναστάσιο Οικονομίδη, Χαρίλαο Παντελίδη και Πολύβιο Παπαδόπουλο, οι οποίοι μαζί με άλλα μέλη του Αναγνωστηρίου «Ανόρθωσις» πραγματοποίησαν γενική συνέλευση και μετονόμασαν τον Σύλλογο σε «Γυμναστικό Σύλλογο Ευαγόρας». Τον ίδιο χρόνο η επιτροπή του Συλλόγου αγόρασε χώρο για δημιουργία

νέου γυμναστηρίου εκεί που βρισκόταν το ΓΣΕ.

Οι εργασίες άρχισαν το 1919 και τελείωσαν το 1923. Στα εγκαίνια διοργανώθηκαν μεγάλες γιορτές και αγώνες, με τη συμμετοχή αθλητών από την Ελλάδα και την Αίγυπτο. Από την ίδρυσή του μέχρι και σήμερα, ο Γυμναστικός Σύλλογος «ΕΥΑΓΟΡΑΣ» ή γνωστός ως ΓΣΕ, έδωσε στον κυπριακό αθλητισμό σπουδαίους αθλητές που τίμησαν με τις διεθνείς επιτυχίες τους τον σύλλογο και την πατρίδα μας.

Δυστυχώς μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και την κατάληψη της Αμμοχώστου από τα τουρκικά στρατεύματα, ο γυμναστικός σύλλογος έγινε προσφυγικός. Το στάδιο ΓΣΕ παραμένει μέχρι την εποχή μας στην περικόλειστη περιοχή της Αμμοχώστου, εγκατατελειμένο στον χρόνο. Ο ΓΣΕ επαναδραστηριοποιήθηκε στην ελεύθερη Κύπρο στη

Λεμεσό, στη Λάρνακα και στο Παραλίμνι. Παρόλο που αντιμετωπίζει σοβαρότατα οικονομικά και γηπεδικά προβλήματα, με τους αθλητές του σκορπισμένους σε όλα τα μέρη της Κύπρου, εξακολουθεί να λειτουργεί απρόσκοπτα και να έχει σημαντικές επιτυχίες

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ΓΣΕ το 1980 κέρδισε την πρώτη θέση στους Πανελλήνιους Αγώνες Ανδρών που διεξήχθησαν στο Μακάρειο Στάδιο και είναι ο μοναδικός κυπριακός σύλλογος που μεταπολεμικά κατάφερε να κερδίσει την πρώτη θέση σε Πανελλήνιους Αγώνες στίβου. Ο Γυμναστικός Σύλλογος τιμήθηκε πρόσφατα με το Αριστείο της Ένωσης Αθλητικογράφων Κύπρου γιατί εδώ και 50 χρόνια κρατούν όρθιους τους προσφυγικούς συλλόγους σημειώνοντας και αξιόλογες επιτυχίες. Το πνεύμα του Γυμναστικού Συλλόγου Ευαγόρας ζει μέχρι σήμερα λειτουργώντας ως απόδειξη της ανθεκτικότητας των μελών του.

Γρηγόρης Αυξεντίου: Ο ήρωας της Αμμοχώστου

Γράφει: Ευαγγέλου Μαρίνα, Γ41

Το όνομά του χάνεται στις κορφές των βουνών της Κύπρου• το έχει αδράξει ο θρύλος, το τύλιξε με το ντύμα της αθανασίας και το παρέδωσε στις γενιές τις επόμενες ακέραιο. Οι πιο πολλοί τον συζητούν ακόμα, αλλά δεν τον αποκαλούν με το όνομά του. Αετό του Μαχαιρά τον λένε και ξέρουν πως για τον Γρηγόρη Αυξεντίου μιλούν.

- Η λευτεριά πατέρα είναι σπουδαίο πράγμα;
- Ναι, γιέ μου.
- Σπουδαιότερο κι από τη ζωή;
- Πολύ σπουδαιότερο.
- Κι ο Διάκος κι ο Ανδρούτσος σκοτώθηκαν για αυτήν;
- Ναι, κι αυτοί κι άλλοι πολλοί.
- Εμείς, πατέρα, είμαστε ελεύθεροι;
- Όχι γιέ μου, δεν είμαστε.
- Γιατί;
- Γιατί θέλουμε Διάκους κι Ανδρούτσους.
- Είναι δύσκολο να γίνεις σαν τον Διάκο;
- Δύσκολο, γιέ μου.
- Θα γίνω σαν τον Διάκο, άμα μεγαλώσω. Θα γίνω σαν τον Λεωνίδα.

Η ζωή του Γρηγόρη από μικρό παιδί, μαθητής όντας στη Λύση ήταν μια σιωπηλή προετοιμασία για τη μεγάλη στιγμή. Ονειρευόταν να γίνει σαν τον Διάκο. Τον συγκινούσαν ο Κολοκοτρώνης, ο Παπαφλέσσας και ο Ανδρούτσος. Ο ρόλος του Εθνομάρτυρα Κυπριανού, που του είχε ανατεθεί αιχμαλώτισε την καρδιά του

«Ο θρυλικός Γρηγόρης Αυξεντίου, ο αγαπημένος μας Μάστρος ήταν νεκρός ξαπλωμένος ανάσκελα. Το αριστερό του χέρι ήταν υψωμένο και από τη μέση και πάνω είχε γίνει κάρβουνο. Το άλλο σώμα καιγόταν. Ήταν τόσο ζεστό που κάηκα μόλις τον άγγιξα. Οι στρατιώτες μου φώναζαν να τον σύρω έξω. Δεν με πίστευαν όταν τους έλεγα πως είναι νεκρός. Ήταν αδύνατο να παραδεχτούν πως πέθανε. Για να πεισθούν πως είναι νεκρός αφαιρέσανε μια μεγάλη πέτρα από το στόμιο του κρησφύγετου οπότε φάνηκε ο Αυξεντίου νεκρός», ιστορούσε μετά ο Αυγουστής ο τελευταίος άνθρωπος που είδε τον Αυξεντίου ζωντανό.

Το καρβουνιασμένο του σώμα του Αητού του Μαχαιρά τάφηκε την επόμενη μέρα στις Κεντρικές Φυλακές Λευκωσίας, στον χώρο που είναι γνωστός σήμερα ως «Τα φυλακισμένα μνήματα» ήταν μόλις 28 χρονών!

«Να πάρουμε μια σταγόνα απ' το αίμα σου να καθαρίσουμε το δικό μας, να πάρουμε μια σταγόνα απ' το αίμα σου να μπολιάσουμε το δικό μας, να πάρουμε μια σταγόνα απ' το αίμα σου να βάψουμε το δικό μας να μη μπορέσει πια ποτέ να το ξεθωριάσει ο φόβος», έγραφε χρόνια μετά ο σπουδαίος κύπριος ποιητής Κώστας Μόντης.

νεαρού εφήβου.

Τον Σεπτέμβρη του 1949, όταν φτάνει στην Αθήνα για να σπουδάσει στη Σχολή Ευελπίδων ο Γρηγόρης Αυξεντίου, αν και αρχικά ήθελε να γίνει φιλόλογος, γράφει στη μάνα του: «Μη λυπάσαι μητέρα που έφυγα από την αγκαλιά σου, γιατί βρίσκομαι στην αγκαλιά της Ελλάδας, της πιο στοργικής μάνας όλου του κόσμου, που είναι υλικά φτωχή, αλλά ψυχικά η πλουσιότερη μάνα όλων των αιώνων».

Αποτυγχάνει να εισαχθεί στη Σχολή Ευελπίδων και παρά την επιμονή του Πιερρή να γυρίσει πίσω, αποφασίζει να εγγραφεί στη Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών της Κορίνθου. Το 1950, όταν σύσσωμος ο κυπριακός λαός αξίωνε την Ένωση, γράφει ενθουσιασμένος σε ένα φίλο του, «τη Λευτεριά μας, την υπέγραψα κι εγώ όχι μόνο σε χαρτί, μα φορώντας την τιμημένη στολή του Έλληνα φαντάρου και θα την υπογράψω οποιαδήποτε στιγμή το ζητήσει η Κύπρος μας με το αίμα μου».

Αρχές του 1955 μειείται στην ΕΟΚΑ. Βασικό στέλεχος του αγώνα οργανώνει με επιτυχία τις αποστολές που του αναθέτει ο αρχηγός.

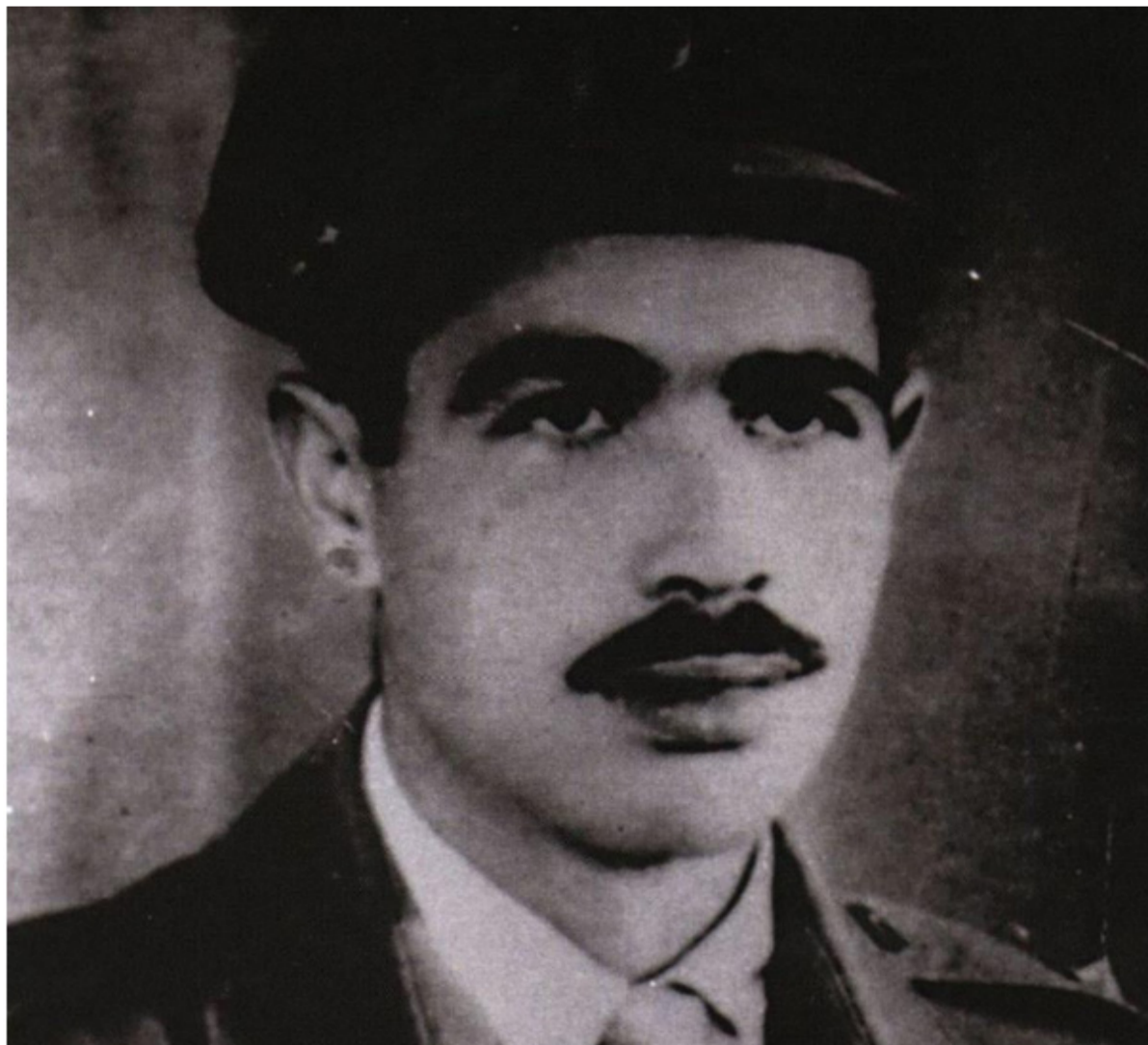
«Θα τους διδάξω πως να πεθαίνουν», απαντά χαρακτηριστικά όταν πληροφορείται πως προδόθηκε και πως οι Άγγλοι τον παρακολουθούν. «Στην έσχατη ανάγκη θα αγωνισθώ και θα πεθάνω σαν Έλληνας», αναφέρει σ' ένα γράμμα του προς τη γυναίκα του, Βασιλική.

Λίγο αργότερα οι κατακτητές μετά από προδοσία, ανακαλύπτουν το κρησφύγετο στη πλαγιά των βουνών του Μαχαιρά. Στις αλλεπάλληλες κλήσεις των Άγγλων για να παραδοθεί δίνει την προαιώνια απάντησή του Έλληνα: «Μολών λαβέ, αν έχετε καρδιά ελάτε πιο κοντά να ρίξετε τις βόμβες σας».

Μέσα από το κρησφύγετό του έδινε απαράμιλλα μαθήματα τόλμης, ανδρείας και λεβεντιάς. «Ποτέ δε θα μπορούσα να πιστέψω πως η στενότητα μιας σπηλιάς μπορούσε να έχει τόση ευρυχωρία, μπορούσε να χωρέσει την πατρίδα».

Η θυσία του ήταν συνειδητή επιλογή. Δύο μήνες πριν πεθάνει πληγωμένος στο Παλαιχώρι έλεγε «έχω υπογράψει συμβόλαιο με τον θάνατο! Λάβετε, φάγετε, τούτο εστί το σώμα μου και το αίμα μου. Το σώμα και το αίμα του Γρηγόρη Αυξεντίου, ενός φτωχόπαιδου, 29 χρονώ, απ' το χωριό Λύση, οδηγού ταξί το επάγγελμα, πούμαθε στη Μεγάλη Σχολή του Αγώνα τόσα μόνο γράμματα όσα να φτιάχνουν τη λέξη «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ».

Η μάνα του, Αντωνού Αυξεντίου, αγέρωχη και περήφανη συγκινεί με τα λόγια της. «Χαλάλιν της πατρίδας μου το φως μου, η ζωή μου, Τζ' αφ' εν επαράδοθηκεν, ας έσειε την ευζιήν μου»

Βομβαρδίζουν οι Τούρκοι... Πόλεμος Μαρτυρίες προσφύγων

Γράφουν: Βλάχου Κατερίνα, Φάφαλη Ιωάννα & Χειλιμίνδρη Νεφέλη, Γ51

Μαρτυρία της Μαρίας Ιωάννου από την κατεχόμενη Βατυλή της επαρχίας Αμμοχώστου...

«Ήταν ένα ζεστό πρωί του Ιούλη... ήταν ένα ζεστό πρωί που ξημέρωσε την πιο άσχημη μέρα της ζωής μας». Ακολούθησαν στιγμές που δεν θα τις ξεχάσω ποτέ... φωνές... πολλές φωνές... «Φύγετε, φύγετε»... «Τα μωρά». «Βομβαρδίζουν οι Τούρκοι... Πόλεμος». **Κάποιους γείτονες δεν τους ξαναείδα ποτέ... Ο Γιωρκής της κυρίας Μαρτίσας, ο Χαμπής της θείας Αντρούλας... έφυγαν εκείνο το πρωί και δεν τους ξαναείδαμε... έγιναν ήρωες, πέρασαν στην Ιστορία...**

Ο παππούς είχε ένα αυτοκίνητο ρόβερ, της μόδας τότε... Προσπαθώντας να 'ναι ψυχραιμος μάς μάζεψε όλους και μας οργάνωσε σε αυτοκίνητα να φύγουμε απ' το χωριό να έρθουμε Λευκωσία και αργότερα να πάμε να κρυφτούμε στο σπίτι της άλλης μου γιαγιάς στα βουνά... Μια διαδρομή που στιγμάτισε την παιδική μου ηλικία. Ήμασταν εννιά άτομα σ' ένα αυτοκίνητο. Για ώρες... την περισσότερη ώρα είτε να μιλούν όλοι μαζί, είτε άκρα σιωπή... πανικός, φόβος, λύπη, απελπισία... Κανένας όμως δεν πίστευε πως θα φεύγαμε για να μη ξαναγυρίσουμε στα σπίτια μας για 50 χρόνια.. Κανένας δεν πίστευε τι θα ακολουθούσε. **Πήραμε ό,τι πιο σημαντικό ο καθένας. Εγώ την κούκλα μου τη Λούλλα, η γιαγιά μου ένα κομμάτι γιασεμί απ' την αυλή της, ο παππούς δυο φωτογραφίες απ' το σαλόνι και τα στέφανα του γάμου τους...** Μα γιατί; Πόλεμος, φωτιές, νεκροί, αγνοούμενοι, προσφυγιά, αντίσκηνα, πόνος, πληγές και πόνος...

Ακολούθησαν δύσκολες μέρες, δύσκολοι μήνες και χρόνια. Άνθρωποι σε αντίσκηνα, λεωφορεία να πηγαioέρχονται για ανταλλαγή αιχμαλώτων...

Άνθρωποι στα οδοφράγματα με τον πόνο και την αγωνία στα μάτια και φωτογραφίες στα χέρια των δικών τους να περιμένουν... να περιμένουν ένα νέο τους, μια είδηση που να τους δίνει ελπίδα για ζωή. Παρ' ότι ήμουν μικρή όλες οι εικόνες είναι ολοζώντανες ακόμα στη μνήμη μου.

Ίσως γι' αυτό ακόμα και σήμερα θυμούμαι την

αυλή της γιαγιάς μου, τη μυρωδιά του γιασεμιού της που κομμάτι του έχω στον δικό μας κήπο, στη δική μου καρδιά.

Μείναμε στο Άρσος για έξι μήνες. Η μάμα μου φοβισμένη δεν έβγαινε απ' το σπίτι για μήνες. Την τρίτη τάξη δημοτικού την έκανα στο χωριό μέχρι τις γιορτές των Χριστουγέννων. Κάθε πρωί έπιανα την καρεκλίτσα μου και ανηφόριζα για το σχολείο. Ολόκληρο σχολείο δυο δάσκαλοι για έξι τάξεις.

Πρωτόγνωρη εμπειρία για μένα, αλλά και ευγνώμων πάντα που την έζησα και ήμουν ασφαλισμένη. Στο σπίτι μας στο χωριό ζούσαμε περίπου τριάντα άτομα. Κάποιες οικογένειες απ' το τουρκοκρατούμενο χωριό μας, κάποιοι φίλοι απ' τη Μόρφου, κάποιοι συγγενείς απ' την Κερύνεια. Όλοι σαν μια μεγάλη οικογένεια. Μέχρι σήμερα, όσοι ζήσαμε μαζί εκείνες τις μέρες, έχουμε τις ίδιες εικόνες χαραγμένες στον νου μας και στην καρδιά μας...

Μαρτυρία του Χαράλαμπου Βαττή από την κατεχόμενη Μακράσκα της επαρχίας Αμμοχώστου...

«**50** χρόνια μετά... Τόσα είναι τα χρόνια που αποχαιρέτησα σ'εκείνο το δίστρατο των χωριών Κοντέας και Πρασιού, τον Μηνά, για να μεταβεί στη γραμμή Μιας Μηλιάς – Κουτσοβέντη. Τον συνάντησα ξανά πριν λίγα χρόνια. Μόνο που αυτή τη φορά δεν ανταλλάξαμε εκείνες τις συνθηματικές ματιές, ούτε γνέψαμε το κεφάλι καταφατικά. Ο Μηνάς βρισκόταν ανάμεσα σε άλλους και ήταν σχεδόν αγνώριστος. Τέσσερα οστά, τα ρούχα του, η ζώνη του και το σπιρτόκουτο που του χάρισα για να ανάψει το τσιγάρο του. Αυτά μου έδειξαν. Αυτά τα λίγα ήταν ο Μηνάς μου.

Τον Αύγουστο του 1974, τα ίχνη του χάθηκαν. Για 36 χρόνια ήταν αγνοούμενος. Βρέθηκε σε ομαδικό τάφο στο χωριό Αγιά. Η κηδεία του έγινε στις 4 Σεπτεμβρίου 2010. Φιλοξενείται στον Τύμβο Μακεδονίτισσας.

50 χρόνια μετά και η πατρίδα ακόμη πονά... Το έγκλημα κατά της πατρίδας, μας στέρησε τους δικούς μας ανθρώπους. Ακόμη μέχρι και σήμερα, κάποιοι από τους 1619 αγνοούμενους λείπουν... αγνοούνται, αιμάσσοι πληγές στους κόρφους μας. Η παρακαταθήκη που μας άφησαν είναι βαριά και αποτελεί οδοδείκτη της τιμής και του χρέους».

Δύσκολος ο πόλεμος

Γράφει: Παντελή Εύα, Γ34

«**Δύσκολο πράμα ο πόλεμος...**», οι πρώτες λέξεις της γιαγιάς Ανδρούλας, όταν της ζήτησα να ανακαλέσει στη μνήμη της αυτά που άφηνε πίσω της, φεύγοντας με το αυτοκίνητο του ξεριζωμού από την αγαπημένη της Αμμόχωστο. Και ύστερα ξεκίνησε να κλαίει, χωρίς να μπορεί να αρθρώσει λέξη...

50 χρόνια μετά... ζει στον προσφυγικό συνοικισμό. Μακριά από τη δική της γνώριμη γειτονιά...

Το καλοκαίρι του 1974, χιλιάδες Κύπριοι αναγκάστηκαν να αφήσουν πίσω τα σπίτια τους και να τρέξουν να σωθούν. **Μαζί με τα σπίτια τους άφησαν αναμνήσεις, περιουσίες. Άφησαν και την ψυχή τους, περιμένοντας να φυσήξει ο αέρας που θα τους ξαναενώσει με τα πάτρια εδάφη τους.**

Σήμερα, 50 χρόνια από την τουρκική εισβολή, οι πρόσφυγες και τα προσφυγόπουλα της Κύπρου δεν ξεχνούν. Καταδικάζουν την παράνομη κατοχή του 37% του νησιού από τον Τουρκικό Αττίλα. Και παρατηρώντας τις αιματηρές συνέπειες των σύγχρονων πολέμων, προσπαθούν να διαγράψουν τις μαύρες εκείνες ημέρες του πολέμου.

Τότε που τα μικρά παιδιά ρωτούσαν πού είναι ο μπαμπάς και αν θα επιστρέψει σύντομα. Τι να πει κανείς σε ένα μικρό παιδί;

Οι άντρες που πιάνονταν αιχμάλωτοι στέλνονταν στα βάθη της Τουρκίας με δεμένα μάτια και χέρια και μόνη ελπίδα για επιβίωση ένα θαύμα.

Οι αιχμάλωτοι πέρασαν φρικτά βασανιστήρια, κάποια από τα οποία παραμένουν άγνωστα μέχρι και σήμερα, λόγω της άρνησής τους να μιλήσουν για τον καιρό εκείνο. Οι πληγές τους είναι ακόμη ανοιχτές. Και θα είναι για πάντα.

Κάποιοι από αυτούς δεν άντεξαν και ξεψύχησαν πριν προλάβουν να επιστρέψουν στις οικογένειες τους και στην αγκαλιά των μικρών παιδιών τους. Κάποιοι άλλοι έπεσαν από τις σφαίρες του τουρκικού στρατού. Όσοι επέστρεψαν πίσω, δεν ξέχασαν ποτέ όλους όσους δεν έφθασαν στο νησί, μα πολλές φορές τους θυμούνται και οι πληγές τους αυτές γίνονται πιο βαθιές.

Τα γυναικόπαιδα που άφησαν πίσω τους αναγκάστηκαν να διαμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα σε τέντες. Κάποτε είχαν μεγάλα σπίτια... Τώρα μπορούν μονάχα να τα θυμούνται...Μερικά παιδιά στέκονταν

ώρες ολόκληρες πάνω στα κάγκελα των σπιτιών τους, αφηφώντας τον τουρκικό στρατό, ρωτώντας για τους συγγενείς τους. Κάποια άλλα τρομοκρατημένα έχασαν ακόμη και τη λαλιά τους.

Τελικά, κατευθυνόμενοι όλοι -μικροί και μεγάλοι- προς τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου, με μόνο σκοπό την επιβίωσή τους, δεν πρόλαβαν ούτε να προστατεύσουν οικογενειακά τους κειμήλια, χρυσαφικά, τίποτα. Όσοι αρνήθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους έχουν να μας διηγηθούν τόσα, και άλλα τόσα.

Σήμερα, 50 χρόνια μετά, οι πρόσφυγες και τα προσφυγόπουλα της Κύπρου δεν ξεχνούν.

Περιμένουν την στιγμή που το χρυσοπράσινο φύλλο θα χρωματιστεί ξανά, τότε που θα επιστρέψουν στα σπίτια τους ψάχνοντας για τις χαμένες αναμνήσεις τους. Απλά ελπίζουν να δουν τούτο το νησί λεύτερο και υψωμένη τη σημαία της πατρίδας μας σε κάθε άκρη του πολυβασανισμένου αυτού νησιού.